

# Un hospital de Berlín podria haver trobat el cadàver de Rosa Luxemburg



FOTÒGRAF

Michael Tsokos (esquerra) va demanar de poder fer proves a un cadàver sense cap ni peus ni mans. Els resultats de les proves determinaren que el cos no quadrava amb l'informe de l'autòpsia.

Fa molt de temps que la tomba de Rosa Luxemburg constitueix un important centre d'atracció per a la gent d'esquerrres. Però un patòleg de Berlín considera que podria ser que el cos d'aquesta revolucionària mai no hagués estat sepultat a la tomba esmentada. Ell mateix apunta que un cadàver que va trobar al soterrani d'un hospital de Berlín podria ser el de la comunista assassinada el 1919.

**D**urant més de noranta anys, Rosa Luxemburg ha estat font d'inspiració d'esquerrans i feministes d'arreu del món. La tomba de la revolucionària comunista que va viure a Alemanya després de la Primera Guerra Mundial atrau cada any una munió de comunistes dels de tota la vida i de joves d'esquerrres, que desfilen pels carrers de l'antic Berlín oriental per anar a portar clavells roigs a la seva làpida, al cementiri Friedrichsfelde de Berlín.

Tanmateix, ara, un extraordinari descobriment apunta que és possible

que Rosa Luxemburg mai no hagués estat a sota d'aquesta sepultura tan venerada. Si Michael Tsokos, cap de l'Institut de Medicina Legal i de Ciències Forenses de l'hospital Charité de Berlín, no va errar, el cadàver de Rosa Luxemburg haurà estat al soterrani d'aquest hospital des de l'any 1919.

Tsokos va trobar fa poc un cadàver –sense cap ni peus ni mans– al soterrani del museu d'història mèdica de l'hospital. Li va semblar sospitós l'informe de l'autòpsia i va decidir de fer-hi una tomografia informàtica.

El resultat li va donar una sorpresa. El cadàver presentava senyals d'haver estat submergit en aigua, i les proves indicaven que pertanyien a una dona que, quan va morir, tenia entre quaranta anys i cinquanta, que patia osteoartritis i tenia l'una cama més llarga que l'altra.

Després d'una revisió més exhaustiva, el patòleg va determinar que el cadàver presentava unes “sorprenents similituds amb el cos de l'autèntica Rosa Luxemburg”.

Quan va morir, Luxemburg, coneguda també per *la Rosa roja*, tenia 47 anys. Patia una malaltia congènita de maluc, que li havia provocat una coïxesa permanent, fet que també havia portat a un desenvolupament diferent d'ambdues cames quant a llargada. I després de la seva mort violenta a mans dels paramilitars de dretes, el seu cos fou llançat al canal Landwehr de Berlín.

Un laboratori de la ciutat de Kiel, al nord d'Alemanya, també va examinar el cadàver amb la prova del carboni (C14) i va confirmar que la datació del cadàver era correcta.

**Una fi prou coneguda... i esfe-reidora.** La història de la mort de Luxemburg és una de les més conegudes de la història moderna d'Alemanya. Havia estat membre del Partit Socialdemòcrata (SPD), amb el qual va trencar quan aquesta formació va donar suport a la via imperialista cap a la guerra del 1914. Després de passar gairebé tota la Primera Guerra Mundial a la presó, aquesta professora universitària nascuda a Polònia va contribuir a crear el Partit Comunista Alemany (KPD), juntament amb el



FOTOGRAF

Rosa Luxemburg en un míting a Stuttgart, l'any 1907.

seu camarada, el dirigent esquerrà Karl Liebknecht.

El novembre del 1918, una revolta de mariners i soldats va desembocar en l'enderrocament de la monarquia dels Hohenzollern, l'establiment de la primera democràcia a Alemanya i la fi de la Primera Guerra Mundial al cap de pocs dies.

Però el gener del 1919 es va desfermar una altra revolta d'esquerres. Quan Liebknecht i Luxemburg van haver expressat el seu suport a allò que comptaven que seria el desitjat establiment del comunisme a Alemanya, la direcció de l'SPD va dir prou. Veient com havien acabat feia poc el tsar rus i la seva família (morts pels revolucionaris bolxevics el 1918), van donar el vist-i-plau als paramilitars de dretes per esclafar la revolta.

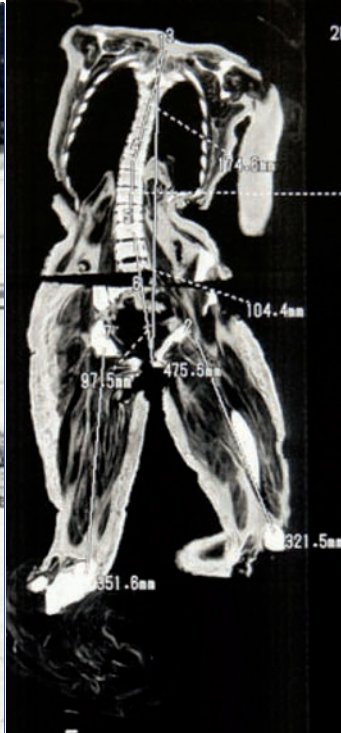
El 15 de gener, van detenir Luxemburg i Liebknecht al seu amagatall i els van portar a un hotel de luxe de Berlín, l'Eden, on els van interrogar i torturar. Els en van treure separadament i els van portar al parc Tiergarten, d'allí a prop, on els

van assassinar. Després van traslladar Liebknecht al dipòsit municipal mentre llençaven Luxemburg a les aigües del canal de la ciutat.

El cadàver de Rosa Luxemburg fou recuperat gairebé cinc mesos més tard, quan es va haver fos el glaç de l'hivern. Li van practicar una autòpsia a l'hospital Charité i, suposadament, va ser enterrada al cementiri Friedrichsfelde, al costat de Liebknecht. Allí han estat honorats d'aleshores ençà com a màrtirs de la causa comunista.

**Unes conclusions contradictòries a l'autòpsia.** Unes sorprenents contradiccions a l'informe de l'autòpsia original, duta a terme el 13 de juny del 1919 en el suposat cadàver de Rosa Luxemburg, sembla que donen credibilitat a les hipòtesis de Tsokos.

D'una altra banda, els forenses de l'època van precisar uns detalls que no casaven amb les peculiaritats anatòmiques del cos de Luxemburg, tal com declarava Tsokos a l'*Spiegel*. A



FOTOGRAF

**Les proves dutes a termes mostren moltes similituds entre el cadàver trobat a l'hospital Charité de Berlín i el cos de Rosa Luxemburg. Per exemple, les evidències d'osteoartritis o el fet de tenir l'una cama més llarga que l'altra.**

L'autòpsia constava de manera explícita l'absència de deteriorament del maluc al cadàver i no s'hi deia res de llargades diferents a les cames. En aquesta prova tampoc no es van trobar senyals a la part superior del crani dels dos cops de culata de fusell que, segons els soldats, havia rebut Rosa Luxemburg. Pel que fa al tret al cap que va matar la revolucionària, els forenses que la van examinar primer van parlar d'un forat entre l'ull esquerre i l'orella i, en canvi, no van dir res de cap forat de sortida, ni de la presència d'una bala al crani.

Tsokos està convençut que no es va tractar de cap descuit. "És impos-

sible que això pogués passar per alt a persones del seu nivell professional", comenta, i afegeix que el patòleg responsable del cas, Fritz Strassmann, era autor del tractat bàsic de realització d'autòpsies de la seva època.

Això sí, un punt que havia desconcertat Strassmann i el seu col·lega, Paul Fraenckel, era la "greu ferida a la base del crani", tal com van fer constar a l'informe de l'autòpsia. Si bé aquests dos científics no van treure conclusions quant a aquesta ferida, Tsokos considera que ell n'ha tret l'entrellat. "Té l'aspecte de la típica fractura que es produeix quan algú cau des de molt amunt", diu. Podria ser que Strassmann i Fraenckel haguessin fet l'autòpsia del cadàver de la víctima d'un suïcidi?

Sembla que Fraenckel mateix havia tingut dubtes sobre el fet que el cadàver que havia examinat fos realment el de Rosa Luxemburg. En un apèndix signat per ell, es distància de les conclusions del seu tan respectat col·lega, en una pràctica que, segons Tsokos, és "molt insòlita". I afegeix: "Igual com es fa avui, els col·legues resolien les seves diferències en converses de tu a tu."

## El 1935 els nazis assaltaren la tomba de Rosa Luxemburg i en desaparegueren les despulles

Michael Tsokos explica que aquest apèndix, juntament amb les contradiccions entre l'informe i allò que se sabia sobre Rosa Luxemburg, foren les raons que el van empènyer a mirar-se les despulles amb més deteniment. A més, ja feia temps que a l'hospital Charité hi circulaven rumors sobre el fet que el cos de Rosa la Roja no havia sortit mai del centre. N'hi ha que diuen que el seu cap es va conservar a l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses. Fins i tot encaixa amb la teoria de Tsokos la manca de mans i peus. Segons els testimonis, abans de llençar al canal el cos de la revolucionària li havien subjectat amb filferro uns pesos als canells i les clavilles. Així doncs, és probable que això li tallés les extremitats durant els mesos que el cadàver va romandre a sota l'aigua.

**La recerca de més pistes.** Tsokos i el seu equip busquen més indicis que els ajudin a resoldre el misteri. Un lloc que es podria investigar seria l'interior de la tomba de Rosa Luxemburg. El 1935, els nazis van assaltar les sepultures de Luxemburg i Liebknecht i a partir d'aleshores en van desaparèixer les despulles. Les cerques realitzades pels treballadors del cementiri el 1950 no van donar cap resultat.

Tsokos ja ha aconseguit l'ADN del cadàver i resta a l'espera de material per a comparar-lo. La saliva del segells de les cartes que havia enviat Rosa Luxemburg no han proporcionat prou material per a les proves. Actualment intenta localitzar una neboda seva, amb discapacitació mental —que, pel que sembla, viu a Varsòvia—, per poder comparar el material genètic.

**Frank Thadeusz**

Traducció de Carles Urritz



**El llibre de registres mèdics de l'hospital Charité de Berlín.**